

VELKA

Kirj. Jaques Normand.

(Suom. ranskasta Kuluttajain lehdelle).

— Miksi ette lainkaan ota osaa seuraelämään? kysymme muutama vuosia sitten kreivi R:ltä, joka ollen upporikas unkarilainen oli hyvin tunnettu Pariisissa. Kaikki ovet ovat teille avoinna. Kaikki olisivat onnellisia voidesaan ottaa vastaan teidät. Olette enemmän pariisilainen kuin me pariisilaiset. Teidän pitää tulla meikäläiseksi!

— Esitän teidät Jockeyklubissa!

— Ja minä Epatant'issa...
— Ei, ei, hyvät herrat — vastasi hiljaisesti kreivi. — Se olisi hyödytöntä.

— Pahl... Te tulisitte lukemaan sanomalehtiä, löytäisitte ystäviä. Sitten hiukan pakinaa viiden ja seitsemän välillä...

— Ja päivällinen...
— Ja biliardi...
— Ja silloin tällöin pieni pelieräkin.

Kreivin otsa synkistyi, ja hän sanoi äkkiä melkein tylästi:

— Älkää vaatiko! Ei milloinkaan!

Katsoimme toisiimme hämmästyneinä. Tällainen lyhyt korkea äänensävy kuului niin vähän hänen tapoihinsa. Ei kukaan meistä vielä ollut nähnyt tämän hiljaisen synkkämielisyyteen asti uneksivan luonteen sytyvän — eikä mikään näyttänyt voivaan poistaa tätä epämääräistä surunvoittoisuutta.

Hän ymmärsi hämmästyksensä, ja heti hän selittikin syyn käyttäytymiseensä.

— Anteeksi, olen käyttäytynyt kuin narri. Olen huonosti vastannut teidän niin hyväätarkoitaviin ehdotuksianne... Niin, olette herättänyt minussa surullisen muiston. Ei, hyvät ystävät, en milloinkaan yhdy jäseneksi mihinkään klubiin. Ja miksei, sen kerron teille tyydyttäväkseni herännyttä mielenkiintoanne. Silloin käsitätte kiivastumiseni, ja toivon teidän suovan sen minulle anteeksi.

Kreivi huokasi, nojasi harmah-tavan päänsä tuolin selkänojaan ja alkoi puhua hitaasti, hiljaisella ja hiukan yksitoikkisella äänellä silmien harhaillessa ikäänkuin eksyneinä muistin hämäräsä.

— Olin silloin kahdenkymmenen vuoden vanha... nyt olen melkein viidenkymmenen kahdeksan... kertomus on vanha niinkuin näette, ja kuitenkin se on jättänyt minuun niin syvän vaikutuksen, että se tuntuu minusta melkein eliseltä.

Pariisissa elin kaksikymmentä vuotta täytettyäni sangen kevytmielisesti. Olin hävitänyt kaiken haltuuni joutuneen omaisuuteni, joka kuitenkin oli ollut melkoinen. Suorittaakseni peliväikani — sillä peli oli suurin intohimoni — oli minun täytyntä turvata isääni. Hän oli maksanut sanomatta sanaakaan. Mutta tämä pyyntöni oli tuottanut minulle niin paljon tuskaa, että olin vannonut, tapahtui mitä hyvänsä, olla sitä milloinkaan uudistamatta.

Suoritettuani kaikki laskuni jäi minulle noin kahdeksankymmentä tuhatta frangia. Päätin panna ne altiksi pelissä. Jos voitaisin, koettaisin jälleen alkaa kaiken uudestaan; jos menettäisin... hyppäys ikuisuuteen. Kahdenkymmenen vuoden iässä oli se hiukan aikaista, mutta päätökseni oli peruuttamaton

eikä mikään olisi voinut saada minua siitä luopumaan.

Lähtiessäni oopperasta kuljin jalkaisin iltaseuraani, sillä silloin olin jäsenenä useassa klubissa. Oli kylmä, synkkä ja sateinen maaliskuun yö. Saavuttuani isolle torille huomasi suuret valaistut ikkunat, jotka näyttivät minusta punaisen kaulushaikaran silmiltä. Taustalla inustat varjot liikkuiivat edestakaisin.

Sanoin itseseni: "Tuolla pelaan viimeisen pelini."

Ja kiiruhdin kulkuani.
Juuri kun olin astumassa ajoportista sisään, olin vähällä kompastua katukäytävällä seinustalla makaavaan tummaan haamuun. Tarkastin sitä.

Se oli noin kahdeksatoista ikäinen pieni kerjäläinen, joka räysyihin kietoutuneena nukkui nojaten päätään nurkkakiveen. Armeliaisuudesta, mutta myös taikauksen valtaamana — sillä elämästäni minä nyt ajoin pelata — otin louisdorin taskustani ja pistin sen hänen käteensä.

Hänen silmänsä tuskin avautuivat hän muuttanut epäselvästi kietokseksi, ja sormet puristautuivat kultarahan ympärille. Käsi painautui rinnalle ja hän nukahti syvään uneen.

Muutama minuutti sen jälkeen olin pelisalissa. Siellä oli vain kymmenisen pelaajaa, mutta he olivat sangen kiihkoisia.

Alussa pelasin onnellisesti. Voitin tuhat lourista. Epäilemättä pienelle raukalle osoittamani armeliaisuus tuotti minulle onnea. Mutta pian onni kääntyi.

Te tunnette itse sen, joko enemmän tai vähemmän. On tarpeetonta kuvailla tuota pelikuumetta, voiton ja tappion vaihtelua, jotka saavat mielemmä kuohuntaa ja yhä uudistuvaa toivoa ja pelkoa. Ajat ja ihmiset voivat muuttua, mutta pelaajat ovat muuttumattomia.

Kello kahden aikaan oli minulla kasituhatta frankia. Uskalsin ne yhden heiton varaan.

Kaadoin kahdeksan. Luulin pelastuneeni.

Pankinpitäjä kaatoi yhdeksän. Olin hukassa.

Kohottauduin täydelle hallitteen itseni, mutta sisimmässäni tuntuu mielenkuohun vallassa.

— Korvaus huomenna! lausuttiin minulle joka taholta.

— Niin... niin. Huomenna! Huomenna, missä olisin huomenna?

Joku asettui jättämälleni paikalle.

— Sekoittakaa, kuului pankinpitäjän yksitoikkoinen ääni.

Ja peli jatkui.

Pukuhuoneessa ojennettiin minulle turkkiini. Pukiessani kohotin katseeni ja näin kuvani peilissä. Olin valkea kuin lumi.

Laskeuduin alas hämärästi valaistuja portaita. Alhaalla nuku muutamia palvelijoita penkeillä. Eräs heistä nousi ohikulkiekseni; toiset eivät liikahtaneetkaan. Kaikki yksityisseikat ovat tavattoman tarkasti muistissani... Sytytin sikarin. "Viimeisen", ajattelin.

Olin muutamia askeleita klubista. Aikeeni olivat määrätty. Neljännekseni kuluttua kaikki olisi ohi.

Raskas portti sulkeutui takanani. Olin ulkona. Yön terävä kosteus jäi kasvojeni. Kujin muutamia askeleita... Ajatuksiini vaipuneena oli vähällä kuten tullessanikin kompastua peinne kerjäläiseen. Pelikiikkossani olin hänet täydelle unohtanut.

Lapsi ei ollut liikahtanut. Hän

nukkui yhä tyynenä käsi sydämellään vaistomaisesti puristaen rahaa, jonka olin hänelle antanut.

Mieleton ajatus juolahti päähäni. Ken tietää? Onni on vaihteleva. Tällä rahalla voin vielä pelata, voittaa kaiken, mitä olen hävinnyt. Tämä niin kauan viatommassa kädessä ollut kultaraha ehkä muuttuu taikakalukseksi... Niin!... Mutta senhän olin antanut lapselle almuina ja olisi kelvotonta riistä se häneltä takaisin. Mutta minä voitaisin... En voisi muuta kuin voittaa. Ja silloin antaisin sen hänelle takaisin kolminkertaisesti — nelinkertaisesti — satakertaisesti.

Kuten rikollinen katsotin ympärilleni. Ei ketään! Kumarrun lapsen yli... Avaan varovasti hänen pienet sormensa. Näen kiiltävän kultarahan ja tartun siihen. Palaan pelisaliin ja heitän rahan vihreälle veralle.

Kreivin puhe oli vähitellen kiihtynyt. Hänen tähän asti liikkumattomat ja kylmät kasvonsa olivat saaneet surun ilmeen. Hän jatkoi kuumeentapaisella äänellä vähä väliä pysähdellen:

— Voitan... kerran... kaksi kertaa... Heti ajattelen hyvittää pientä kerjäläistä tällä odottamattomalla voitolla. Antaa hänelle muutamia louis'ta... Jatkakaamme... Heti... lähdetäni... Ja minä pelaan vielä ja voitan yhä, yhä. Ja aika kuluu. Kello tulee kolme. Olen voittanut kaksisataa tuhatta frangia. Toiset pelaajat pyytävät armoa... Otan kaksi täyttä kourallista rahoja ja laskeudun nopeasti portaita. Pieni raukkani! Kuinka hän ilahtuukaan! Mikä kaunis unelma!... Ja sitten, pidän hänestä huolta vast'edes... koko hänen elämänsä ajan... hän tulee onnelliseksi. Hän on minun pelastanut.

Kuljen nopeasti portaita... juoksen sydän sykkiin, niin että se on haljeta, ja ojennetuin käsin... Ei ketään!

Ei, se ei ole mahdollista! Hän oli siellä, siitä on vain pieni hetki. Katson ympärilleni. Synkkä ja kylmä toria valaisevat aamukoiton ensi säteet. Missä on pieni kerjäläiseni, kaitselmukseksi ja pelastukseksi?

Joku kulkee ohi. Kysyn häneltä: Hän katsoo minuun hämmästyneenä... Hän ei ole mitään nähnyt... Hän arvelee olevansa tekemisissä mielipuolen kanssa, jouduttaa askeleitaan ja katsoo... Missä on hän? Minnepäin on hän lähtenyt? Oikealle? Vasemmalle? Riennän umpimähkään katuja pitkin... Ei ketään! Onko minun mahdotonta löytää häntä? Mutta silloin olen varas... Niin! Olen aivan yksinkertaisesti häneltä varastanut. Kerran rahan hänelle annettuani kuului se myös hänelle. Ja ottaa se häneltä! Olin varas. Ja ajatella, että minulla nyt oli käsissäni, millä tehdä hänet onnelliseksi. Ja että hän olisi onnellinen koko elämänsä, jos hänet löytäisin.

Minut neuvotaan poliisivirastoon. Odotan monta tuntia toimiston avaamista... Vihdoin minut otetaan vastaan Kerron tappauksen. Annan epämääräiset — pienokaisesta... Otetaan selkoa, ryhdytään välttämättömiin toimenpiteisiin. Itse lähdin maaseudulle. Otan selvää köyhimmistä ja epäiltävimmistä kaupunginosista toivoen yhä, että sattuma antaisi minun löytää hänet... Viikko vierii ja toimenkin. Ei mitään tietoa poliisivirastosta, enkä itse pienintäkään jälkeä löydä, en pienintäkään!

Ajattelin epäilemättä, että väsyin pian näihin tuloksettomiin etsimisiin ja pidin kaikkea toivoa kadonneena. En suinkaan. Minulla oli vain yksi ajatus: löytää tämä lapsi ja antaa hänelle, mitä olin hänelle velkaa. Sil-lä minä olin hänen velallisenä; eivät mitkään ihmisten päätelmät voineet minulle todistaa päinvastaista... Ja ken tietää? Enkö ollut vieläkin enemmän syyllinen? Raha, jonka olin hänelle antanut ja sitten ottanut, olisi kenties hänellekin tuonut pelastuksen... se olisi kenties pelastanut hänet kurjuudesta, varjellut häpeästä. Oikeaan aikaan tulleella almulla saattaa joskus olla suuri vaikutus koko elämään.

Olen vain etsinyt, etsinyt yhä... jo kolmekymmentä vuotta... enkä ole mitään löytänyt. Pieni raukkani on epäilemättä kuollut. Tai vielä pahempaa... Ja ajatella, että ehkä olen hänelle puhunut.

Ilman onnellista sattumaa en löydä häntä milloinkaan. Suoritan kuitenkin velkani. Jos en voi sitä tehdä yhdelle, maksan sen monille. Olen jäänyt naimattomaksi... Hallitsen täydellisesti omaisuuteni, johon myös on tullut lisäksi isänperintöni. Jos en ennen kuolemaani löydä kadonnutani, niin sen sijaan teen monet onnelliseksi. Siinä kaikki! —

Kreivi vaiken hetken. Sitten hän pudisti päätään ikäänkuin karkoittaakseen sieltä synkät ajatukset ja virkkoi hieman surumielisesti hymyillen:

— Käsitätte nyt, ystäväni, miksi en halua ottaa osaa seura-elämään. Siihen on aiheena lupaukseni, jonka olen tehnyt kenties liiallisen epäilyksen hetkenä, mutta niinkuin ymmärrätte, pysyn siinä peruuttamattomasti, minkä olette jo huomanneet pienestä tuimuuden puuskastani.

En nähty kreiviä kolmeen vuoteen. Hän matkusti nähtävästi paljon.

Äskettäin avatessani sanomalehteä osuivat silmiini seuraavat muuttamat rivit:

"Pestistä ilmoitetaan, että kreivi R. on kuollut. Testamentein mukaan hän lahjoittaa suuren omaisuutensa Pariisiin köyhille."

Hän ei ollut löytänyt pientä kerjäläistään.

UUTTA HISTORIAA LUODESSA.

Pois menneisyyden lehti siirtyy ja uuden kääntää käsin käsäisiin työn valta, hallitsija mahtavin. — Nyt uudet teot historiaan piiryy.

Vuossadat kahleha kanto työ, raatoi, tyytyi orjan osahan ja rikkaudet suuret mailman se teoillansa mailmalle antoi.

Mutt' kasvoi laiskurien päivät, ne söi ja joi ja piti juhlaan; ne historian peitti loistollaan, kun unhotuksiin orjain teot jäivät.

Mutt' nousi TYÖ! Jättiläinen nous' maasta mahtavana kuohahtain, ja vallan laiskurien juhlinain se kaatoi kuni myrsky tuhatpäinen!

Se kaatoi vallan, kaatui valtias, ja nosti orjan ihmiselämähän. Ja orjat nosti sortuneen pään kun alkoi aika uusi onnekas. Eemeli Rautiainen.

NEW YORKIN SUOM. NAISTEN
+ OSUUSKOTI +
+ JA PAIKANVALITYS-TOIMISTO +
+ 241 Lenox Ave. & 122 St. +
+ Telefooni: 813 Morning side +